

Тема. Вимірювання ємності конденсатора

Мета: виміряти ємність конденсатора, переконавшись у справедливості формул для обчислення ємності при послідовному та паралельному з'єднаннях конденсаторів.

Обладнання: джерело постійної напруги на 4–6 В; набір конденсаторів, ємність яких дорівнює 0,5 мкФ, 1 мкФ, 2 мкФ; конденсатор невідомої ємності; перемикач; з'єднувальні проводи; мікроамперметр на 100 мкА.

ПРИГАДАЙТЕ ТЕОРІЮ

Ємність конденсатора дорівнює відношенню заряду конденсатора до різниці потенціалів між його обкладками $C = \frac{q}{U}$. При паралельному з'єднанні конденсаторів

$$C_{\text{пар}} = C_1 + C_2. \text{ При послідовному з'єднанні — } C_{\text{посл}} = \frac{C_1 \cdot C_2}{C_1 + C_2}.$$

Опис методу вимірювання.

Якщо конденсатор постійної ємності заряджати від джерела постійної напруги, а потім розряджати через гальванометр (мікроамперметр¹), то максимальне відхилення стрілки гальванометра буде тим більшим, чим більша ємність увімкненого в коло конденсатора: $C = kn$, де k — коефіцієнт пропорційності; n — максимальна кількість поділок, на яку відхиляється стрілка гальванометра. Знаючи коефіцієнт k , можна обчислити ємність досліджуваного конденсатора.

ВИКОНАЙТЕ РОБОТУ

Пригадайте правила техніки безпеки, яких слід дотримувати, виконуючи роботу.

Завдання I. Визначення ємності конденсатора.

1. Складіть електричне коло за схемою (див. рис. 1), де C — конденсатор відомої ємності.
2. Перевівши перемикач у положення 1, зарядіть конденсатор відомої ємності.
3. Переведіть перемикач у положення 2, помітьте на шкалі максимальне відхилення стрілки мікроамперметра і визначте кількість поділок n , на яку відхилилася стрілка.
4. Повторіть дослід із двома іншими конденсаторами відомої ємності.

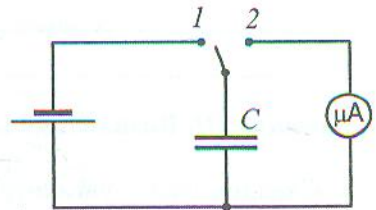

Рис. 1

¹ Якщо немає мікроамперметра, то можна виміряти ємність конденсатора за часом його розрядження на лампочці.

5. Результати вимірювань запишіть у таблицю.

№ з/п	C , мкФ	n	k , мкФ/под.	k_c , мкФ/под.
1.				
2.				
3.				

6. Обчисліть коефіцієнт пропорційності в кожному досліді за формулою $k = \frac{C}{n}$ та знайдіть його середнє значення. Результати обчислень запишіть у таблицю.

7. Приєднайте в коло конденсатор невідомої ємності, повторіть дослід і обчисліть його ємність:

$$C_x = kn_x = \underline{\hspace{10em}}$$

Завдання II. Визначення ємності при послідовному з'єднанні конденсаторів.

1. Складіть коло, увімкнувши два конденсатори відомої ємності послідовно (див. рис. 2).

2. Провівши дослід по визначенню ємності, обчисліть ємність з'єднання:

$$C_{\text{посл}} = kn_{\text{посл}} = \underline{\hspace{10em}}$$

3. Обчисліть ємність з'єднання за формулою

$$C_{\text{посл}} = \frac{C_1 \cdot C_2}{C_1 + C_2} = \underline{\hspace{10em}}$$

4. Порівняйте отримані значення ємності і зробіть висновок.

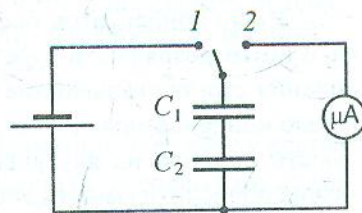

Рис. 2

Завдання III. Визначення ємності при паралельному з'єднанні конденсаторів.

1. Складіть коло, увімкнувши два конденсатори відомої ємності паралельно (див. рис. 3).

2. Провівши дослід по визначенню ємності, обчисліть ємність з'єднання:

$$C_{\text{пар}} = kn_{\text{пар}} = \underline{\hspace{10em}}$$

3. Обчисліть ємність з'єднання за формулою

$$C_{\text{пар}} = C_1 + C_2 = \underline{\hspace{10em}}$$

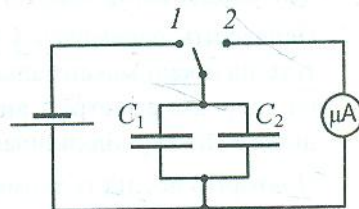

Рис. 3